

Eye in the Sky

Gavin Hood • 2015 • 102 min. • Fictie

Kolonel Catherine Powell staat aan het hoofd van een geheime drone missie om een groep terroristen gevangen te nemen in Nairobi, Kenia. Wanneer ze verneemt dat de groep een zelfmoordaanslag plant, verandert haar doel in het uitschakelen van de groep. Met een drone-raket wordt het schuiladres van de terroristen in het vizier gehouden. Net op dat moment begeeft een 9-jarig meisje zich in de 'kill zone'. Kolonel Powell zal nu met juristen en politici moeten bepalen of de actie doorgaat of niet.

Eye in the Sky neemt leerlingen mee naar discussies tussen militairen en politici die beslissingen maken over leven en dood op duizenden kilometers afstand.

Na deze les kunnen leerlingen:

- voorbeelden geven van het humanitair oorlogsrecht;
- een humanitaire grondhouding aannemen;
- uitleggen hoe militaire beslissingen worden genomen en de knelpunten hierbij benoemen;
- benoemen dat het oorlogsrecht een beschermde functie heeft;
- reflecteren op eigen vrijheid en op de vraag in welke mate mensen in vrijheid leven.

Sluit aan bij de vakken...

Maatschappijleer,
Aardrijkskunde,
Burgerschap (politiek-juridische dimensie,
sociaal-maatschappelijke dimensie)

Geschikt voor...

MBO - alle leerjaren
Havo/vwo - bovenbouw

Thema's...

75 jaar vrijheid,
oorlog en gewapende conflicten,
humanitair oorlogsrecht,
militaire besluitvorming,
ethische dilemma's.

In deze docentenhandleiding worden de antwoorden op een aantal vragen uit de lesbrief behandeld. De overige vragen uit de lesbrief zijn meningvragen danwel inzichtsvragen, waarbij een eigen invulling van de leerling wordt gevraagd. Uit de vraag wordt duidelijk wat er van de leerling wordt verwacht. In deze docentenhandleiding worden enkel die vragen behandeld, waar een algemeen kloppend antwoord op bestaat.

Algemene informatie

Het **humanitair oorlogsrecht** is het internationaal recht dat gaat over oorlogsvoering. Het is een verzameling regels die de schadelijke gevolgen van gewapende conflicten probeert te beperken. Met het humanitair oorlogsrecht wordt gepoogd gewapende conflicten menselijker te maken en dient ter bescherming van mensen die leven in oorlogsgebieden.

De zeven hoofdregels van het humanitair oorlogsrecht

1. Strijdende partijen moeten onderscheid maken tussen strijders en burgers.
2. Alleen militaire doelen mogen worden aangevallen. Burgers, en door hun gebruikte gebouwen, moeten worden gespaard.
3. Bij een aanval moet nevenschade voor burgers zoveel mogelijk beperkt worden.
4. Strijders die gewond zijn geraakt of zich overgeven mogen niet worden aangevallen. Gewonde strijders moeten worden verzorgd.
5. Niet alle wapens en methoden zijn toegestaan. Gebruik van wapens die ernstig lijden en onnodig leed veroorzaken is niet toegestaan.
6. Medisch personeel en hulpverleners moeten worden beschermd. Het Rode Kruis embleem betekent 'niet schieten'.
7. Alle gevangenen moeten menswaardig worden behandeld. Zij hebben recht op contact met familie. Martelen is verboden.

Antwoordenblad

Vraag 2A. Het Engelse woord 'human' betekent mens. Humaan betekent 'menselijk' of 'mensenlievend'. Meestal wordt het woord humanitair gebruikt, als je wilt zeggen dat je iets met respect voor je medemens hebt gedaan.

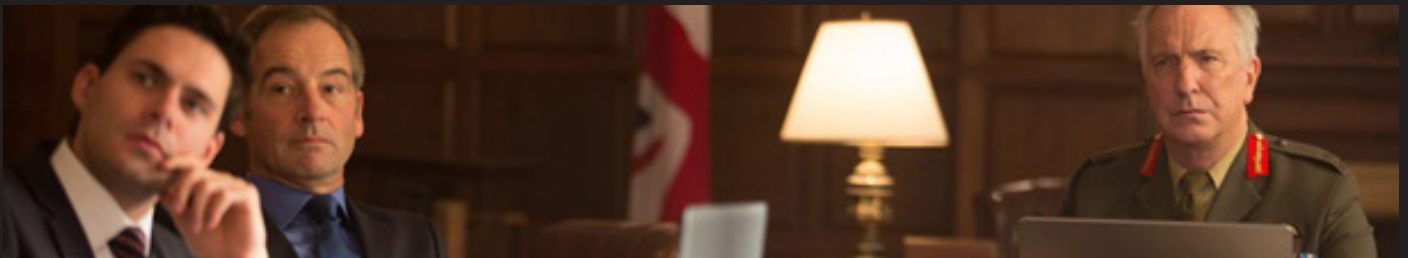
Vraag 2B. De regels voor oorlogsvoering zijn gemaakt om mensen, die in oorlog leven, te beschermen. Door het oorlogsrecht wordt geprobeerd om in gewapende conflicten toch respectvol met de medemens om te gaan. Met het humanitair oorlogsrecht wordt geprobeerd om op een humane manier oorlog te voeren.

Vraag 3A. In Nederland is er ministeriële verantwoordelijkheid. Dit betekent dat ministers en staatssecretarissen in de regering verantwoordelijk zijn voor hun daden en hierover verantwoording moeten afleggen aan het parlement.

Beslissingen van het leger vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Defensie. In deze beslissingen moet rekening gehouden worden met internationale afspraken. De internationale afspraken worden gemaakt door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In de film zien de leerlingen straks ook dat de ministers veel met elkaar overleggen over het vraagstuk.

Vraag 3B. Nederland komt op verschillende manieren in aanraking met het humanitair oorlogsrecht:

- Nederland stuurt jaarlijks honderden militairen naar conflictgebieden. Deze militairen krijgen allemaal te maken met de regels en moeten er rekening mee houden dat ze deze regels niet overtreden. Het is daarom van belang dat zij afweten van de regelgeving in het humanitair oorlogsrecht.
- Nederlandse politici nemen op militair gebied besluiten. Bijvoorbeeld over de aankoop van nieuwe wapens of over de deelname aan vredesmissies. Om goede afwegingen te maken, moeten zij kennis hebben van het oorlogsrecht. Kennis van de regels kan schending voorkomen.

Vraag 4. Bij deze vraag is het van belang dat leerlingen een doordachte morele afweging maken. Hieronder staan een aantal mogelijke morele afwegingen, die leerlingen als argumenten voor de door hen gemaakte keuze kunnen aandragen.

Vraag 4A.

Hendel niet overhalen

- Als je de hendel niet overhaalt, heb je zelf geen schuld aan het doden van een persoon, ook al komen er dan vijf personen om.
- Het is oneerlijk om die ene persoon op te offeren voor de andere personen.

Hendel wel overhalen

- Het is beter dat één persoon overlijdt dan vijf personen
- Als je niet ingrijpt, dan heb je niks gedaan om de vijf personen te redden.

Vraag 4B.

De man niet van de brug duwen

- Als je de grote man van de brug duwt, heb je een moord begaan.
- Het is oneerlijk om deze ene persoon op te offeren voor de vijf andere personen.

De man wel van de brug duwen

- Het is beter dat één persoon overlijdt dan vijf personen
- Als je niet ingrijpt, dan heb je niks gedaan om de vijf personen te redden

Vraag 5B. Het beslissingsproces duurt lang om verschillende redenen:

- Er moet rekening gehouden worden met het humanitair oorlogsrecht en het maken van nevenschade. Telkens wanneer de situatie verandert, moet de nevenschade steeds weer opnieuw berekend worden.
- Vanwege de ministeriële verantwoordelijkheid moet de kolonel steeds hogerop vragen om toestemming voor de beslissing. Ze vraagt dit aan het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het ministerie van Buitenlandse Zaken komt er ook niet uit en moet het op haar beurt weer vragen aan de staatssecretaris.
- De dronepiloot maakt gebruik van zijn recht om het protocol dat toestemming biedt voor het afvuren van de raket nogmaals door te lopen wanneer tijdens het bevel om de grondraket af te vuren de situatie verandert. Het meisje komt namelijk binnen het gevarengedebied. De procedure voor het maken van een beslissing moet hierdoor opnieuw worden opgestart.

Vraag 5C.

De missie wel uitvoeren

- De leden van de terroristische organisatie zijn na de missie geen bedreiging meer.
- Er wordt een zelfmoordaanslag voorkomen, waarbij waarschijnlijk 80 doden zullen vallen.
- Het is oneerlijk om deze ene persoon op te offeren voor de vijf andere personen.

De missie niet uitvoeren

- Door het afvuren van de raket zal een onschuldig ernstig gewond raken of gedood worden.
- De nevenschade wordt aanvankelijk als te groot berekend. Door de berekeningen anders te maken krijgt de kolonel het toch voor elkaar om de nevenschade binnen de gestelde kaders te krijgen. Dit zou oneerlijk gevonden kunnen worden.

Vraag 8A. Het Amerikaanse leger beslist uiteindelijk om de hellfire raket af te schieten. De strijders worden hiermee gedood en ook het meisje Alia wordt door de raket geraakt. Het meisje wordt vanuit het oorlogsrecht aangemerkt als nevenschade die wordt gemaakt door het afvuren van de raket.

Vraag 8B. Door de aanval op de terroristische organisatie uit te voeren, wordt voorkomen dat de terroristische organisatie één van de door hen geplande aanvallen kan uitvoeren. De terroristische groepering is namelijk van plan om een zelfmoordaanslag te plegen in een winkelcentrum. Er wordt (door het Amerikaanse leger) geschat dat hierbij ongeveer 80 doden zullen vallen.

Deze lesbrief is gemaakt door Movies that Matter i.s.m. het Rode Kruis voor het programma '75 jaar vrijheid'.

Hulp aan mensen in nood. Daar staat het Rode Kruis voor. Dichtbij, als je op blaren loopt bij de Vlerdaagse of als je je enkel verzwikt tijdens een hardloopwedstrijd. Als je je huis uit moet door een gaslek of als je in glas bent gaan staan tijdens een festival. Maar ook ver weg. Mensen die dierbaren zijn kwijtgeraakt toen ze op de vlucht sloegen voor geweld in hun dorp, of wiens huis is weggevaagd door een modderstroom.